

Základní škola Benátky nad Jizerou, příspěvková organizace

PREVENTIVNÍ PROGRAM

+

KRIZOVÝ PLÁN

V OBLASTI SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ

2024/2025

ŠMP: Bc. Taťána Mohelníková

Základní škola Benátky nad Jizerou, příspěvková organizace

Identifikační údaje školy

Název školy: Základní škola Benátky nad Jizerou, příspěvková organizace

Adresa školy: nám. 17. listopadu 493
294 71 Benátky nad Jizerou

Ředitelka: Jitka Krabsová

Zástupkyně: Libuše Drábová

Ostatní pedagogové: Světluše Serbusová
Pavλίna Plíhalová
Kamila Dolní
Kristýna Prokopová
Taťána Mohelníková
Zdeňka Loudová
Michala Bambuchová

Kontakty: tel.: 326 362 515

e-mail: zvs.bnj@seznam.cz

IČO: 70836221

Redizo: 600021858

IZO: 102338094

Zřizovatel: Středočeský kraj, Zborovská 11, 150 21Praha 5

Zpracoval ŠMP: Bc. Taťána Mohelníková

Realizuje: ZŠ Benátky nad Jizerou, příspěvková organizace

Termín zahájení programu: školní rok 2024/2025

Preventivní program schválila a projednala pedagogická rada dne 26. 8. 2024

Na realizaci preventivního programu se podílejí všichni zaměstnanci školy.

Pro vypracování PP byla využita následující metodická doporučení a metodické pokyny v oblasti primární prevence rizikového chování schválená vedením MŠMT

- Národní strategie primární prevence 2019-2027
- Akční plán realizace Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2023-2025
- Standardy odborné způsobilosti poskytovatelů programů školské primární prevence rizikového chování: č. j. MŠMT-9203
- Metodické dokumenty (doporučení a pokyny) MŠMT ČR
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních: Příloha č. 13 – tabák, nově zpracováno podle právního stavu k 1. 2. 2022
- Příloha č. 3 MŠMT k metodickému doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže
- Příloha č. 23 MŠMT k metodickému doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže
- Dokument MŠMT č. j.: 21291/2010-28
- Metodický pokyn MŠMT ČR k prevenci a řešení šikanování ve školách a školských zařízeních
- Dokument č. j.: 22 294/2013-1
- Vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školských zařízeních
- Vyhláška 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- MŠMT Využití právních opatření při řešení problémového chování žáků na školách

Charakteristika školy

Naše Základní škola se nachází v Benátkách nad Jizerou. Město leží ve Středočeském kraji, okres Mladá Boleslav. Žije zde +- 7 000 obyvatel. V posledních dvou letech se dá hovořit o ohrožené lokalitě z hlediska výskytu sociálně patologických jevů. Sociální složení obyvatel se změnilo. Do města se přestěhovali nepřizpůsobiví občané z jiných lokalit.

Základní školu navštěvují žáci z Benátek nad Jizerou a okolních obcí. Do školy dojíždějí žáci z Domova pod lípou Lipník. Škola má kapacitu 34 žáků.

Škola poskytuje výchovu a vzdělávání žákům s lehkým mentálním postižením, středně těžkým mentálním postižením, těžkým mentálním postižením, autismem, postižením více vadami.

V Benátkách nad Jizerou sídlí běžné základní školy a MŠ města.

Úvod

Problematika rizikového chování se stala celospolečenským problémem. Zneužívání drog a jiné sociálně negativní jevy se dotýkají i dětí, které navštěvují základní školu. Objevují se nové rizikové jevy např. rizikové formy multimediální komunikace, z oblasti návykových látek je to nikotin - nikotinové sáčky, psychická krize žáka - duševní zdraví, poruchy příjmu potravy.

Z pohledu pedagogů je důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky, poskytnout žákům co nejvíce informací o problematice všech sociálně patologických jevů podaných přiměřeně k jejich věku a na toto téma s nimi mluvit i na neformální úrovni.

Naše škola připravila a realizuje komplexní, dlouhodobý program prevence sociálně patologických jevů a zahrnuje do něj co nejvíce spolupracujících složek, včetně rodičů.

Preventivní program školy (dále jen PP) je součástí školního preventivního opatření, které má za cíl předcházet rizikovým chováním a situacím u žáků, která by mohla negativně ovlivnit jejich fyzický, duševní a sociální vývoj. Tento program je souborem opatření, aktivit a strategií, které škola implementuje s ohledem na prevenci problémových situací, jako jsou šikana, zneužívání návykových látek, agresivní chování, nezdravý životní styl, nástrahy online prostoru a další. PP má za cíl vytvořit bezpečné prostředí pro žáky a podporovat jejich zdravý rozvoj. Skrze zvyšování kompetencí žáků činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí. Program je zaměřen na všechny věkové kategorie žáků, vychází z podpory žáků, za využití pestré škály forem práce při zapojení celého pedagogického sboru.

PP je zacílen na podporu zdravého životního stylu, tj. harmonickou rovnováhu osobnosti v principech tzv. well-being.

PP obsahuje následující prvky:

- analýza rizikových faktorů: identifikace obecných i specifických faktorů, které mohou přispět k výskytu problematického chování u žáků
- cíle a strategie: stanovení krátkodobých i dlouhodobých cílů, které se týkají prevence a intervence v rizikových situacích. Tvorba a implementace strategií, které budou použity k dosažení těchto cílů
- zapojení všech aktérů výchovně vzdělávacího procesu: vytvoření spolupráce a posilování vazeb mezi školou, pedagogy, žáky, rodiči a případně externími odborníky
- vzdělávání a osvěta: vzdělávání a osvěta jsou zaměřeny jak na pedagogické pracovníky, tak na žáky i jejich osoby blízké, realizují se organizací školních aktivit, besed, přednášek a diskusí zaměřených na prevenci rizikových jevů
- podpora zdravého prostředí: utváření klimatu školy a péče o něj, které podporuje zdravé mezilidské vztahy, respekt a bezpečnost
- intervenční opatření: plán, jak postupovat v případě, že se objeví problémové chování u žáků - „Krizový plán školy“ + Strategie školní neúspěšnosti jsou součástí MPP,
- Sledování a hodnocení: pravidelný monitoring, evaluace účinnosti

PP je komplexním dlouhodobým preventivním programem školy a je součástí školního vzdělávacího programu. Má jasně definované dlouhodobé a krátkodobé cíle, které respektují kulturní i sociální okolnosti a odpovídají struktuře školy. Všeobecným cílem PP je oddalování, bránění či snižování výskytu rizikového chování žáků, posilování jejich odolnosti vůči patologickým jevům.

Současný stav problematiky

V naší škole jsme nezaznamenali závažné sociálně patologické jevy. Potýkáme se hlavně se špatnou docházkou některých žáků do školy.

Děti jsou pravidelně informovány o nebezpečí patologických jevů, ve škole se cítí bezpečně. Některým učitelům by se s problémem nebály svěřit. Mohou také využívat schránky důvěry umístěné v I. třídě.

Prostorové řešení školy (rovná chodba) umožňuje přehledného vykonávání dohledu nad žáky. Rizikovými místy mohou být hlavně toalety. Ve škole je značné procento dětí pocházející z málo podnětného rodinného prostředí. Často se setkáváme s tím, že rodina nevěnuje dítěti dostatek času a náležitou péči. V rodinách velmi často chybí pevně stanovená pravidla chování. Snažíme se, aby se prevence a zdravý životní styl staly přirozenou součástí života školy, školního vzdělávacího programu, výuky jednotlivých předmětů. Převážná většina žáků drogy odsuzuje a nemá s nimi žádné zkušenosti. V naší škole jsou úspěšné „Projektové dny“, dodržujeme tradice školy při organizování zábavných, kulturních a sportovních akcí.

Máme dobré vztahy s mimoškolními institucemi.

Co se nám nedaří, to je velmi špatná komunikace s některými rodiči problémových žáků, potýkáme se s nevhodnými hygienickými návyky žáků, nevhodným a vulgárním chováním žáků, velmi častou neomluvenou absencí, drobnými krádežemi, nevybaveností pomůckami potřebné ke vzdělávání, nezájem o školu jako takovou z řad nepřizpůsobivých zákonných zástupců, nerespektování pravidel slušného chování a nerespektování školního řádu žáky i zákonnými zástupci.

Ze současného stavu problematiky pro nás vyplývají tyto nejdůležitější úkoly:

- pokračovat ve všech aktivitách, které se nám osvědčily
- účelněji využívat metod osobnostní a sociální výchovy
- podporovat žáky v oblíbených aktivitách (i mimo školu)
- prohloubit a zkvalitnit spolupráci s rodiči, zákonnými zástupci žáků
- minimalizovat neomluvenou absenci žáků

Personální zajištění prevence

Na realizaci programu se podílejí všichni zaměstnanci školy.

- Jitka Krabsová – ŘŠ
  - zodpovídá za realizaci preventivního programu
  - je součástí preventivního týmu a jedná s rodiči žáků
- Školní metodička prevence Taťána Mohelníková
  - sestavuje PP
  - spolupracuje s vedením školy, výchovným poradcem, pedagogy, SPC, OSPOD
  - mapuje výskyt sociálně patologických jevů ve škole, řeší je ve spolupráci s vedením školy
  - zajišťuje preventivní aktivity a programy prevence pro žáky
  - poskytuje materiály a informace všem k dané problematice
  - každoročně vypracovává evaluaci PP
- Výchovná poradkyně Jitka Krabsová
  - spolupracuje se SPC, PPP, Domovem Lipník, OSPOD, Policií
- Ostatní učitelé
  - mapují vztahy žáků v třídních kolektivech

Preventivní tým pro řešení patologických jevů ve škole: všichni pedagogové školy

Potřebnost projektu

Škola rodičům pomáhá v rozvoji dítěte jeho vzděláváním a socializací ve skupině dětí.

Prevence sociálně patologických jevů potřebuje spolupracující složky. Pro naši školu jsou nejdůležitější:

- spolupráce s rodinami žáků, zákonnými zástupci
- spolupráce s Domovem pod lípou Lipník
- spolupráce s ostatními školami
- spolupráce s orgány sociálně právní ochrany dětí – OSPOD

- spolupráce se SVP
- spolupráce se zdravotnickými zařízeními
- spolupráce s místní samosprávou
- spolupráce s ostatními institucemi ve školství
- spolupráce s Policií ČR
- spolupráce se zájmovými organizacemi, popřípadě s podnikatelskými subjekty

Za problémy v oblasti primární prevence na naší škole jsou považovány:

- nedostatečná ochrana dětí před alkoholem a kouřením (mnohdy cigarety a alkohol dětem kupují samotní rodiče)
- vandalismus
- záškoláctví nebo časté absence omluvené rodiči, neomluvená absence
- vysoká společenská tolerance k legálním drogám
- mobilní telefony, internet, rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií
- absence pocitu zodpovědnosti za vlastní zdraví, zdraví jiných
- prevence pouze ve škole, po skončení vyučování nemožnost postihu, nekontrolovatelnost žáků
- prevence jen ve školách, absence prevence v rodinách
- nedostatečné pravomoci školních metodiků prevence

Cíle projektu

Všeobecným cílem PP je, ve spolupráci s rodiči, formovat takovou osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se a činit informovaná rozhodnutí. Takovou osobnost, která si bude vážit svého zdraví i zdraví ostatních, která bude umět nakládat se svým volným časem a zvládat orientaci v základním rizikovém chování.

- škola nemá být tradiční hierarchickou institucí, je prostorem, kde je zdůrazňován respekt k pravidlům, svoboda, i odpovědnost, spravedlnost, spoluúčast a spolupráce
- školní práce vychází ze dvou principů: z respektu k potřebám jednotlivce (žáka stejně jako učitele) a otevřené komunikaci, spolupráci uvnitř školy mezi všemi aktéry výchovně vzdělávacího procesu i vnějšími partnery školy
- účinnost PP je podmíněna zapojením všech aktérů života školy – žáků, rodičů, učitelů i ostatních zaměstnanců školy a na jejich vzájemné spolupráci
- preventivní působení má výchovně vzdělávací charakter

Realizace PP

Preventivní program je realizován na úrovních:

- začlenění do výukových předmětů jednotlivých ročníků na 1. i 2. stupni
- realizací akcí

Principy preventivního programu

- rozvíjet klíčové kompetence žáků
- rozvíjet sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledků jednání
- posilovat komunikačních dovedností – zvyšování schopnosti řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch a kritiku
- rozvíjet občanské dovednosti a kompetence: demokratické řízení, efektivní pravidla vzájemného soužití, formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám, pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistických postojů apod..

- vytvářet pozitivní sociální klima – pocit důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu bez strachu a nejistoty
- znalosti, dovednosti a postoje, které si žáci osvojí, korespondující s věkem a navazují na jejich předchozí zkušenosti

Strategie a metody

Vztah učitel – žák

Budování vzájemné důvěry mezi učitelem a žákem. Žák ví, že se může na učitele obrátit a že bude respektován jeho názor i potřeby. Učitel se zajímá o žáka, podněcuje dialog. Učitel získává důvěru žáka i prostřednictvím navazování a posilování vztahu s rodinou a sociálním prostředím žáka. Při řešení problémů je učitel otevřen komunikaci s žákem, rodičem, širší rodinou, ostatními pedagogy, výchovným poradcem i metodikem prevence, případně s externím pracovníkem. Na základě dosažení dohody o společných cílech a postupech dochází ke komplexní podpoře žáka.

Skupinová práce

Žáci ve výuce spolupracují, zažívají rozličné metody i formy práce. Učitel věnuje pozornost spolupráci ve skupinách, podporuje zapojení všech členů skupiny, reflektuje s žáky skupinovou práci čímž podporuje jejich sociální rozvoj a schopnost vzájemné kooperace.

Projektové vyučování a celoškolské projekty

V rámci projektů se žáci seznamují s děním kolem sebe a aktuálními tématy. Je umožněna spolupráce tříd v rámci školy. Žáci se vzájemně poznávají a dokážou spolupracovat. Jedná se o podstatný prvek prevence šikany starších žáků vůči mladším.

Individualizované hodnocení, slovní hodnocení, sebehodnocení

Žáci dostávají komplexní zpětnou vazbu od učitele. Jsou informováni o svém pokroku i nedostatecích. Je oceňováno úsilí žáka a míra jeho pokroku bez srovnávání s výkonem ostatních. Je podporován jeho individuální talent a zájem. Vyučující pomáhá žákovi vybudovat si důvěru v sebe, ve vlastní síly, pozitivní vztah k okolnímu světu. Žákům jsou nabízeny aktivity, včetně aktivit zaměřených na mimořádně nadané a nadané žáky.

Komunikace s rodiči, zákonnými zástupci

Rodičům je nabízena možnost individuální konzultace. Jsou pravidelně informováni o aktivitách žáků, prospěchu i chování svých dětí.

Pedagogická diagnostika

Učitel věnuje pozornost žákům, registruje signály o možném problému žáka. Hledá příčiny problému a vhodné formy nápravy.

Pokud je třeba, spolupracuje s rodiči a výchovným poradcem, který se zapojí do diagnostického a terapeutického procesu. Případně je využíváno dalších odborných institucí.

Podmínky školy

Jsou uvedeny ve Výroční zprávě školy.

Hodnotící zpráva preventivního programu 2023/2024 je samostatný dokument.

Cílové skupiny PP

PP je důležitý pro žáky, rodiče a pedagogy, protože jim poskytuje potřebné znalosti a nástroje pro prevenci různých problémů, podporu zdravého vývoje a vytváření bezpečného a pozitivního školního prostředí. Obsah PP je přizpůsoben specifickým potřebám a kultuře dané školy a komunity.

Žáci

Primární cílovou skupinou pro PP na základní škole jsou žáci od 1. do 9. třídy, kteří jsou v procesu vývoje a vzdělávání. Tato věková skupina je zvláště citlivá na vnější vlivy a má značný potenciál pro formování zdravých návyků a základního povědomí o prevenci různých problémů.

Prevence je přizpůsobena věkovým a vývojovým potřebám žáků a zahrnuje následující aspekty:

- zdraví a životní styl: zaměření na správnou výživu, pohyb, hygienu, a zdravý spánek - v této fázi je důležité upevnit základní návyky pro životní styl
- prevence rizikového chování: informace a osvěta o rizicích jako jsou kouření, alkohol, drogy, závislosti a nebezpečné chování - děti by měly mít znalosti a dovednosti, které jim pomohou odolat těmto tlakům
- sociální dovednosti: učení dětí komunikaci, empatii, řešení konfliktů a spolupráci - tyto dovednosti jsou klíčové pro jejich osobní a sociální rozvoj
- kybernetická bezpečnost: vzhledem k nárůstu digitálního světa je důležité učit žáky o kybernetické bezpečnosti, ochraně osobních údajů a zodpovědnému chování na internetu, neopomíjí se kritické myšlení a rozvoj mediální gramotnosti
- sociální a rodinné vztahy: podpora zdravých vztahů mezi vrstevníky, učení se o respektu, toleranci a inkluzi, je poskytnuta podpora pro komunikaci mezi školou, žáky a rodinou
- psychické zdraví: poskytnutí informací o psychickém zdraví, emocích a stresu, osvěta o dostupných zdrojích podpory a pomoci, cesta k well-beingu.
- environmentální vědomí: učení dětí o významu ochrany životního prostředí a udržitelného životního stylu

Sociální prostředí žáka

Další cílovou skupinou PP jsou rodiče, zákonní zástupci žáků a jejich bezprostřední sociální okolí. Ti získávají informace o tom, s jakými problémy se jejich děti mohou setkat, a mají nástroje, jak je podporovat a chránit. Škola poskytuje rodičům návod k otevřené komunikaci se svými dětmi na témata, která jsou citlivá, což pomáhá vytvořit důvěru a podporuje otevřenost v komunikaci. Znalost problematiky rodičům umožňuje předcházet rizikovým jevům, či identifikovat varovné signály a zasáhnout dříve, než se situace zhorší.

Pedagogičtí pracovníci

Třetí cílovou skupinou PP jsou pedagogové. Jsou stěžejním prvkem při utváření bezpečného prostředí školy. PP jim pomáhá rozpoznat příznaky rizikového chování u žáků a aktivně předcházet nebezpečným situacím. PP podporuje pedagogy v jejich úsilí formovat postoje žáků a vytvářet pozitivní školní klima. Pedagogové mají lepší komunikační nástroje pro spolupráci s rodiči a sdílení informací týkajících se prevence a bezpečnosti. Sami mohou PP využít k získání dalších znalostí a dovedností v prevenci a výchově ke zdraví, čímž podporují své profesní kompetence.

Cílem školního PP pro školní rok 2024/2025 je plynule pokračovat v aktivitách školy.

Stanovení a realizace cílů PP

Cíle PP dělíme na dlouhodobé cíle obecnějšího charakteru a krátkodobé cíle, změřené na specifické rizikové formy chování žáků.

Dlouhodobé cíle

Naplňování obecných i specifických dlouhodobých cílů PP vede k vytváření optimálního klimatu školy a budování vhodných sociálních vztahů. Podporuje zvyšování sociálních kompetence žáků a směřuje k rozvoji interpersonálních dovedností. Dlouhodobé cíle PP jsou tematicky začleňovány do výuky i tvorby preventivních aktivit. K naplnění cílů vede cesta přes tvorbu a posílení tzv. dovedností pro život (life-skills). Jedná se o schopnosti usnadňující adaptivní chování jedince a pomáhající zvládat každodenní problémy. Jsou to schopnosti, které pomáhají vyrovnat se se všemi výzvami, které život přináší. Tyto dovednosti vedou ke zlepšení schopnosti komunikace a spolupráce s ostatními, k řešení konfliktů, kritickému myšlení, posilují odolnost vůči stresu a emocionálním výzvám. Rozvíjí dovednosti, které mají význam pro náš každodenní život. Přispívají k podpoře sebedůvěry a sebeúcty a podílejí se na vnímání duševní pohody. Úzce souvisejí s úrovní znalostí, osobními postoji a hodnotami

jedince. Jejich osvojení se promítá do chování, zejména ve vztahu k vlastnímu zdraví, psychickému i fyzickému, a prevenci rizikového chování.

- **Komunikace**, jako jedna z hlavních dovedností pro život, umožňuje žákům efektivněji vyjádřit své myšlenky, potřeby a pocity. Kvalitní komunikace podporuje harmonické vztahy s vrstevníky a dospělými, přispívá k rozvoji sebevědomí a sebedůvěry, a vede k předcházení konfliktů.
- **Řešení konfliktů** je proces identifikace, analýzy a vyřešení neshod, sporů nebo rozporů mezi dvěma nebo více stranami. Konflikty jsou běžnou součástí lidských interakcí a mohou se vyskytovat na mnoha úrovních. Umění řešení konfliktů je klíčovou kompetencí, která pomáhá k udržení zdravých vztahů, k prevenci nežádoucího stresu a dosahování společných cílů. Žáci, kteří si osvojí schopnost řešení konfliktů, budou lépe připraveni na komplexní výzvy dospělosti.
- **Kritické myšlení** je schopnost aktivně a systematicky analyzovat, hodnotit a syntetizovat informace, argumenty a názory. Cílem je schopnost kritického hodnocení, racionálního uvažování a samostatného myšlení. Kritické myšlení hraje klíčovou roli v procesu rozhodování, řešení problémů a dosahování informovaných závěrů. Má široké uplatnění v mnoha oblastech života, včetně vzdělávání. Tato dovednost je zásadní v době informačního přetížení, kdy je důležité rozlišovat mezi věrohodnými a nevěrohodnými informacemi.
- **Emocionální inteligence** umožňuje žákům lépe rozumět svým emocím i emocím druhých. Tímto způsobem jsou schopni lépe komunikovat, vyrovnávat se s emocionálním stresem a budovat zdravé vztahy.
- **Kreativní myšlení** je mentální proces, který podporuje generování nových a inovativních řešení problémů. Je to schopnost přicházet s originálními koncepty, které mohou být mimo rámec tradičního a rutinního myšlení. Kreativní myšlení hraje klíčovou roli v procesu tvorby, umění i učení. Kreativní myšlení je klíčem k osobnímu rozvoji. Může být rozvíjeno a podporováno prostřednictvím různých metod a forem výuky.
- **Umění stanovování cílů** umožňuje žákům definovat konkrétní směry, kterých chtějí v budoucnu dosáhnout. Je klíčovým nástrojem osobního rozvoje, dosahování úspěchu. Stanovení cílů slouží jako vodítko pro rozhodování a plánování nejen v oblasti učení. Žáci by měli identifikovat své potřeby a touhy, stanovit si konkrétní cíle k jejich naplnění. V případě cílů dbát na konkrétnost, měřitelnost, dosažitelnost. Je-li cílů víc, je třeba určit jejich priority podle důležitosti a naléhavosti. Nedílnou součástí tohoto procesu je motivace. Důraz je kladen na motivaci vnitřní, vycházející z podstaty žáka.
- **Sebemotivace** je klíčem k dosahování cílů, nezávislosti a osobnímu rozvoji. Je to vnitřní palivo pohánějící žáka k úspěchu, které pomáhá při překonávání výzev. Projevuje se zapojením do aktivit a schopností dokončovat úkoly bez vnějších motivů.
- **Organizace času** se týká schopnosti efektivně plánovat, rozdělovat a využívat čas, aby byly splněny úkoly, dosaženo cílů a zároveň zůstala v rovnováze poloha mezi povinnostmi a volným časem žáků. Správná organizace času pomáhá přecházet či minimalizovat stres spojený s povinnostmi, nejen školními.
- **Angažovanost** hraje klíčovou roli v osobním rozvoji a úspěchu žáků. Jedná se o aktivní schopnost zapojit se do různých aspektů života a prostředí, ve kterém žijeme. Žák se zapojuje do plnění úkolů, diskuzí, klade dotazy a rozvíjí myšlenky. Spolupracuje s vyučujícím i s ostatními žáky, snaží se naplnit víc než jen minimální cíle výuky.

Dlouhodobá realizace cílů v podmínkách školy se uskutečňuje:

Dovednosti potřebné pro život

- motivovat se ke zdravému způsobu života

- oddálit uspokojení nebo potěchu
- chránit a posilovat zdravé sebevědomí
- vést přiměřený a vyvážený zdravotní styl, zvládat rizikové duševní stavy - úzkost, hněv, deprese, radost, nuda
- uvolnit se, používat relaxační techniky, odpočívat
- péče o své fyzické zdraví - výživa, cvičení, zdravotní péče, hygiena
- směřovat k smysluplnému využívání volného času, plánovat čas

Dovednosti sociální

- schopnost čelit sociálnímu tlaku
- zdravé prosazení se - asertivita
- schopnost empatie a porozumění životním situacím
- schopnost komunikace, vyjednávání a nacházení kompromisů
- dovednost rozhodování a schopnost předvídat následky určitého jednání
- schopnost vytvářet vztahy a budovat si přiměřenou sociální síť vztahů
- schopnost čelit reklamě a dalším negativním jevům – mediální gramotnost
- schopnost racionálně hospodařit s penězi
- dovednosti týkající se volby a hledání vhodného budoucího povolání
- zvládnutí přechodu do nového prostředí nebo situace
- v pozdějších letech i rodičovské dovednosti
- usilovat o vzájemnou spolupráci mezi rodinou a školou
- pochopit vztahy člověka a životního prostředí
- vést k pochopení významu řádů, pravidel a zákonů pro fungování společnosti
- posuzovat společenské jevy z různých úhlů pohledu
- motivovat k ohleduplnosti a pomáhat zejména slabším
- posilovat zdravé sebevědomí žáků, vážit si sebe samého

Střednědobé cíle:

- zapojovat rodiny do života školy
- předcházet různým formám a projevům šikany podporou pozitivního a zdravého klimatu ve třídě i ve škole
- prevence v oblasti zneužívání návykových látek, šikany a násilného chování, kyberšikana, hráčství, vandalismu, záškoláctví, xenofobie a rasismu, poruch příjmu potravy, náboženských sekt
- upevňovat obecně uznávané hodnoty a morální postoje ve společnosti
- získávat zpětnou vazbu o klimatu ve třídách pravidelnými pohovory s pedagogy
- znát centra pomoci pro řešení problémů
- distribuce metodických materiálů, popřípadě jejich vytváření

Krátkodobé cíle:

Krátkodobé cíle PP jsou zaměřeny na posilování a rozvíjení specifických kompetencí žáků vztahených k jednotlivým formám rizikového chování. Při zavádění nástrojů k posilování těchto kompetencí je třeba respektovat vývojové hledisko žáků (vzhledem k věku) a vycházet z platných RVP.

Kýžené kompetence žáků dělíme do čtyř hlavních tematických oblastí:

- zdravotní oblast
- sociální oblast
- výchovně-školní oblast
- oblast bezpečnostní

Tyto cíle jsou naplňovány jak během výuky, tak formou realizace externích programů primární prevence.

Aktivity vedoucí k naplnění cílů PP

Aktivity cílené na žáky

- realizace preventivní strategie v jednotlivých ročnících a předmětech skrze začleňování potřebných témat do výuky jednotlivých předmětů
- na 2. stupni se zaměřit na zvyšování sociálních kompetencí žáků, posilování pozitivních vztahů v kolektivu a dovedností potřebných pro život
- podpora rozvoje zdravé sebedůvěry, fyzického, psychického i sociálního zdraví
- předcházení školní neúspěšnosti – individuální přístup, podpora
- prevence patologických jevů spojených s využíváním internetu a mobilních telefonů
- tvorba a následné dodržování pravidel vzájemného soužití třídy
- mimoškolní akce se třídou - výlety, návštěvy kulturní akcí
- realizace preventivních programů externisty, účast na tematických exkurzích a besedách
- realizace celoškolních soutěží – výtvarné, sportovní, vědomostní
- aktivity rozvíjející spolupráci mezi mladšími a staršími spolužáky
- žáci mají dostupný adresář kontaktů poskytující odbornou pomoc v bližším okolí školy, žáci tak vědí, na jakou službu se mohou obrátit
- žáci mají k dispozici schránku důvěry spravovanou školním metodikem prevence
- informovanost prostřednictvím třídních učitelů na třídních schůzkách, webových stránkách školy o preventivní strategii školy, o školním řádu
- realizace tematicky zaměřených besed a přednášek
- realizace aktivit zahrnující veškeré cílové skupiny školy

Aktivity zacílené na pedagogické pracovníky

- prohlubování vzdělávání pedagogů v oblasti prevence rizikových jevů
- podpora třídních učitelů v realizaci mimoškolních akcí se třídou
- sdílení informací k prevenci

Propagace realizace a naplňování cílů PP

- prostřednictvím webových stránek školy – www.zs-benatky.cz
- prostřednictvím sociálních sítí
- v městském i regionálním tisku

Aby došlo k osvojení primární prevence, naše škola zapracovala konkrétní témata do vzdělávacího procesu.

PP se prolíná všemi předměty jak pro ZŠ, tak pro ZŠ speciální.

Vymezení cílové skupiny

Do realizace projektu jsou zapojeni všichni žáci naší školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem.

Do realizace jsou zapojeni pedagogové a ostatní pracovníci školy, též rodiče žáků, pokud mají zájem.

Způsob realizace PP

Základními kompetencemi prevence v rámci podpory zdraví a zdravého životního stylu jsou:

- zvyšování sociální kompetence – rozvíjení sociálních dovedností, které napomáhají efektivní orientaci v sociálních vztazích, odpovědnosti za chování a uvědomění si důsledku jednání
- posilování komunikačních dovedností – zvyšování schopností řešit problémy, konflikty, adekvátní reakce na stres, neúspěch, kritiku

- vytváření pozitivního sociálního klimatu – pocitu důvěry, bez nadměrného tlaku na výkon, zařazení do skupiny, práce ve skupině vrstevníků, vytvoření atmosféry pohody a klidu, bez strachu a nejistoty
- formování postojů ke společensky akceptovaným hodnotám – pěstování právního vědomí, mravních a morálních hodnot, humanistické postoje apod.

Témata zařazovaná do vyučovacích hodin závazná pro všechny vyučující:

1. až 3. ročník

Návykové látky – cigarety, alkohol, léky, drogy

- základní pojmy
- poškozování zdraví
- odmítání drogy, nácvik – říkat NE! NECHCI!

Zdravý životní styl

- zdravé jídlo
- pohyb
- odpočinek

Zdravé vztahy

- kamarádství
- osobní bezpečí – ubližování, šikana
kde hledat pomoc – učitelé, rodiče, linky bezpečí apod.

4. až 5. ročník

Návykové látky

- cigarety, alkohol, léky, drogy
- rizika zneužívání návykových látek – zdravotní rizika, sociální rizika
- nácvik odmítání drog

Zdravý životní styl

- výhody zdravého člověka
- činnosti vedoucí ke zdraví
- prosazování zdravého životního stylu ve škole

Zdravé vztahy

- ve škole, v rodině, ve společnosti
- odmítání ubližování, šikany
- osobní bezpečí – vědět, kde najít pomoc – učitelé, rodiče, linky důvěry, schránka důvěry
- sebezpoznání, sebedůvěra – posilování praktickým nácvikem
- odmítat poškozování věcí, vandalismus

Výchova k rodičovství

- ohleduplnost k ženám a dívkám
- ochrana vlastního zdraví před zneužitím
- funkce rodiny

6. až 9. ročník

Návykové látky v celé šíři a všechny ostatní závislosti

- sociální i zdravotní rizika zneužívání
- odmítání všech závislostí
- hledat lepší řešení
- nabízet život „bez berliček“

Zdravý životní styl

- zdravá výživa, poruchy příjmu potravy
- smysluplné využívání volného času
- obrana proti stresu
- motivace ke sportu a pohybu
- psychická krize/duševní onemocnění

Osobní bezpečí

- odmítání všech forem omezování osobní svobody
- odmítání všech forem šikany, násilí
- odmítání rasismu
- přijmout pravidla chování ve skupině
- účinná obrana proti rizikovým formám komunikace prostřednictvím multimédií

Sebezpoznání a sebedůvěra

- všemi způsoby posilovat sebedůvěru
- naučit asertivnímu chování
- řešení problémů – každý problém má řešení
- spolupráce ve skupinách, komunikace, říkat a prosazovat svůj názor

Sexuální výchova

- ochrana osobního zdraví
- rodičovská role, náhradní rodičovská péče
- ochrana před nemocemi, AIDS , hodnoty při výběru partnera
- odpovědnost za svoje chování

Záškoláctví

- plnění povinností ve škole
- kde hledat pomoc v případě problémů

Vandalismus

- prosazovat vliv prostředí na kvalitu života
- odmítat skupiny lidí zaměřené proti společnosti
- osobní a společný majetek, péče o majetek

Znalostní kompetence žáků

1. až 3. ročník

- žáci dokážou pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog a léků
- znají jednotlivé způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- mají právní povědomí v oblasti sociálně patologických jevů
- odmítají všechny formy násilí, ví, kde hledat pomoc

4. až 5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako o základní lidské hodnotě
- znají vhodné činnosti denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek
- znají zákony omezující kouření, používání alkoholu, užívání a šíření drog
- umí komunikovat se službami poskytující poradenskou pomoc
- umí pojmenovat mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- ví, na koho se obrátit v případě, že jsou porušována jeho práva
- mají povědomost o tom, že jednání ohrožující druhé je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

6. až 9. ročník

- žáci znají význam mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory, chování, myšlení, zájmy lidí, jsou tolerantní k menšinám
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, neřeší je násilím
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí spolupracovat ve skupině a přijímat zodpovědnost za společné úkoly

- znají významné dokumenty upravující lidská práva a ochranu dětí
- znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za ně
- umí chápat zdraví ve smyslu holistickém, fyzické, duševní a sociální
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužívání dítěte a sexuální zneužívání je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v právní problematice drog
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelové modely chování v krizových situacích a správně se rozhodují
- dokážou komunikovat se specializovanými službami (linka důvěry, krizová centra)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médií a umí o nich diskutovat
- uvědomují si plnou zodpovědnost za svůj sexuální život z hlediska zdraví a etiky

Preventivní program pro žáky speciálních tříd je zaměřen na praktický život

1. až 10. ročník

- osvojení základních hygienických návyků
- zlepšovat činnosti týkající se sebeobsluhy
- rozvíjet pohyblivost žáků a snažit se o co největší míru samostatnosti
- spolupracovat s blízkými osobami
- vykonávat jednoduché úkony
- rozvíjet pozornost, vnímavost a poznání žáků
- zaměřit se na orientaci ve svém okolí
- vytváření pozitivních vztahů v kolektivu
- snažit se o minimalizaci poškozování pomůcek, vybavení

Metody a formy, jakými budou dílčí aktivity řešeny

V rámci výuky budou i nadále využívány různorodé metody práce, které se osvědčily.

Některé používané metody práce:

- besedy, diskuse, přednášky rozhovor, soutěže
- výklad – informace
- samostatná práce
- sociální hry, hraní rolí, obhajoba určitého názoru, trénování asertivního chování, nácvik způsobu odmítání
- skupinová práce, práce ve dvojicích
- projektové vyučování, školní projekty
- exkurze
- práce s literaturou, dramatická výchova
- vytvoření důvěry mezi žáky a mezi žáky a učiteli
- umožňovat žákům zažívat úspěch, radost, vítězství

STRATEGIE PŘEDCHÁZENÍ A ŘEŠENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI

Příčiny školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je problémem, jehož řešení vyžaduje náročnou práci s žákem, velmi často v součinnosti s rodinou žáka. Školní neúspěšnost je obrazem i důsledkem individuálních rozdílů, jednak v osobnosti žáků (např. v úrovni a struktuře nadání, charakteru, zájmu o učení, v emotivitě, motivaci, harmoničnosti či disharmoničnosti osobnosti), jednak v oblasti jejich výkonnosti ve škole a v jejich rodinné výchově. Neúspěch je často způsoben souborem příčin, které je třeba dobře rozpoznat.

Nejčastěji má na školní úspěšnost nebo neúspěšnost vliv:

- a) osobnost dítěte – speciální vzdělávací potřeby žáka (např. snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace)
- b) odlišné kulturní prostředí a odlišné životní podmínky (nepodnětné rodinné prostředí, žáci ohrožení sociálně nežádoucími jevy, problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole - mezi kamarády, ve třídě, vztah s učitelem)

Řešení školní neúspěšnosti

V první řadě je nutné podrobit dítě kvalitní pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostice, aby byly odhaleny konkrétní příčiny školního neúspěchu. Diagnostika žakových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb pak umožní nastavit vhodná podpůrná opatření. Je potřeba reagovat včas tak, aby žák byl schopen nastavená podpůrná opatření akceptovat a produktivně zužitkovat. Podpůrná opatření jsou volena individuálně na základě zjištěných vzdělávacích potřeb žáků.

Jedná se zejména o:

- a) individuální přístup (motivace, akceptování osobního pracovního tempa, vhodné metody a formy práce)
- b) přímou intervenci učitele
- c) poskytování individuálních konzultací
- d) vypracování plánu pedagogické podpory
- e) vypracování IVP

Postup při řešení školní neúspěšnosti:

1. Práce se žákem
2. Zvýšená spolupráce s rodinou žáka
3. Práce se sociálním klimatem třídy

Rodiče jsou informováni o výsledcích vzdělávání svých dětí zápisy v žakovských knížkách, v rámci konzultačních hodin a rodičovských schůzek. V první fázi zde třídní učitel, popř. učitel daného předmětu, ve kterém žák neprospívá (vyučující vyhodnotí vývoj jako rizikový) informuje zákonného zástupce a společně se domluví na dalším postupu.

1. V případě, že zvolený model není funkční, TU domluví jednání s rodiči a žáky, kteří neprospívají.
2. Je stanoven termín další schůzky, při které se vyhodnotí úspěšnost zvoleného postupu - za vyvolání jednání s rodiči a jeho koordinaci a realizaci odpovídá třídní učitel, popř. výchovný poradce.
3. Podle zájmu je možné využít individuální konzultaci žáka s výchovným poradcem (případně rodičů, žáka a VP) - diagnostika školní neúspěšnosti a poradenství (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebních stylů).
4. Při vysoké absenci žáka se koná jednání s rodiči preventivně - TU, žák a rodič.
5. Na závěr školního roku je v případě potřeby podpora vyhodnocena na společné schůzce s rodiči a žákem (případně v pololetí při ukončení podpůrných aktivit, pokud žák překoná obtíže).

6. V rámci sociálního klimatu třídy je také možné využít pozitivních sociálních vazeb v kolektivu, kdy si žáci v rámci třídy poskytují při výukových obtížích jednoduššího charakteru podporu vzájemně (žáci doučují své spolužáky, vysvětlují si učivo).

Formy a metody práce využívané při předcházení a řešení školní neúspěšnosti:

Pro efektivitu poskytnutých podpůrných opatření jsou podstatné především formy a metody práce využívané učitelem, ke kterým patří zejména:

- podpůrný studijní plán, tj. stanovení přiměřeného obsahu učiva – učitel stanovuje obsah učiva určený k osvojení v rozsahu, který odpovídá žakovým vzdělávacím možnostem (intelektovým i sociálním).
- zadávání pravidelných úkolů vycházejících ze stanoveného obsahu učiva, tj. podpůrného plánu – zadání práce pro domácí přípravu - dílčí úkoly odpovídající žakovým vzdělávacím možnostem
- možnost plnit zadané úkoly ve volných hodinách ve škole, možnost doučování
- užívání podpůrných aktivit – oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení z konkrétního učiva, umožnění opakovaného opravného pokusu
- používání podpůrných pomůcek při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky, nákresy, aj. dle charakteru předmětu, které pomohou žákovi lépe se orientovat v učivu
- individuální práce se žákem v rámci vyučovací hodiny – pomoc žákovi odstranit výrazné mezery v učivu, podpora při výuce při výkladu nového učiva
- domluva konzultačních hodin, kdy si učitel zve žáka na konkrétní termín v případě, že žák potřebuje opakovaně vysvětlit probírané učivo, učitel zve rodiče současně se žákem, aby je informoval o pravidlech práce, aby se s rodiči dohodl, jak mohou své dítě podpořit.

Při selhání všech výše zmíněných podpůrných opatření je nezbytné opakování ročníku.

KRIZOVÝ PLÁN

„Žákům a studentům je zakázáno do školy vnášet a ve škole užívat návykové látky a jedy a takové látky, které je svým vzhledem, chutí a konzistencí napodobují.“

Situace, které škola zvládne vlastními silami

Do této skupiny patří počáteční stádia šikanování. Řešíme vše, co by mohlo být šikanou.

Šetření provádí pracovní (preventivní) tým.

Strategie vyšetřování počáteční šikany v pěti krocích

Rozhovor s těmi, kteří na šikanu upozornili a s oběťmi. Nalezení vhodných svědků. Individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky (nikoli však konfrontace oběti a agresora). Zajištění ochrany obětem. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi.

Výchovná opatření

Pro nápravu situace je třeba pracovat s celým kolektivem. Dále pracovat s agresorem i obětí.

V případě potřeby zprostředkovat péči školních poradenských zařízení, psychologa, ŠMP. Pro potrestání agresorů užít výchovná opatření:

- napomenutí třídního učitele
- důtka třídního učitele
- důtka ředitele školy

Spolupráce s rodiči

1. Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanu, je za vyšetření situace zodpovědný ředitel školy.

2. Při nápravě šikanování bude situace projednána s rodiči agresora i oběti, vždy odděleně. U jednání s rodiči budou přítomni: vedení školy, metodik prevence, třídní učitel. Škola volí taktní přístup, všechny informace jsou důvěrné.

3. V případě zájmu rodičů nabídne škola rodičům agresora i oběti odbornou pomoc. Kontakty jsou k dispozici u ŠMP.

Situace, kdy škola potřebuje pomoc zvenku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a policií

Sem patří řešení pokročilé a nestandardní šikany, např. výbuch skupinového násilí vůči oběti.

Tyto případy vyžadují následující postupy:

Postup při řešení šikany

Plán pro pedagogy

- překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti.
- domluva pedagogických pracovníků na spolupráci a postupu vyšetřování
- zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
- pokračující pomoc a podpora oběti

U tohoto závažného případu šikanování nebo v případě podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu, oznámí ředitelka školy tuto skutečnost Policii ČR.

Ředitelka školy oznámí orgánu sociální ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin nebo opakované páchá přestupky, ředitelka školy zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

Vlastní vyšetřování – škola nebude vyšetřovat sama, požádá o pomoc policii, pedagogicko-psychologickou poradnu, orgán sociálně právní ochrany dětí.

Další práce s celým třídním kolektivem.

Plán pro oběť

- bezprostřední záchrana oběti
- informování rodičů o vzniklé situaci
- individuální rozhovor s obětí
- dát oběti jasně najevo, že nikdo nemá právo s ní takto zacházet

- zaručit oběti ochranu ze strany školy
- zacvičit ji do ochranných strategií
- věnovat se rozvoji jejího sebepojetí
- zajistit odbornou pomoc psychologa, ŠMP
- seznámit rodiče se závěry šetření a řešením situace – vedení školy, ŠMP, třídní učitel

Výchovná opatření:

1. Budeme dále spolupracovat s agresorem – jeho náhled na vlastní chování, motivy, rodinné prostředí, výchovný styl v rodině.
2. V případě potřeby mu zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, klinického psychologa, psychoterapeuta, psychiatra.
3. V mimořádných situacích ředitelka školy doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu.
4. V mimořádných situacích podá ředitelka školy návrh orgánu sociálně právní ochrany dětí k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření nebo ústavní výchovy s následným umístěním do diagnostického ústavu.
5. Pro potrestání agresora lze použít následující opatření: důtka třídního učitele, důtka ředitele školy, snížená známka z chování.

Projednání výsledků šetření a závěrů s rodiči provede vždy vedení školy, třídní učitel, ŠMP, výchovný poradce

Postup při řešení záškoláctví

Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni dokládat důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování v souladu s podmínkami stanovenými školním řádem a to takto:

Zákonný zástupce žáka je povinen omluvit nepřítomnost svého dítěte ve vyučování do 3 dnů třídnímu učiteli. V případě častějších absencí bude třídní učitel vyžadovat potvrzení lékaře. V případě předem známe absence je žák povinen tuto skutečnost sdělit svému třídnímu učiteli.

Postup při neomluvené absenci

O neomluvené či zvýšené absenci informuje třídní učitel školního metodika prevence.

Neomluvenou absenci do součtu 6 hodin řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru, na který je zákonný zástupce žáka vyzván pedagogem, ředitelkou školy. Třídní učitel projedná důvod nepřítomnosti žáka a způsob omlouvání jeho nepřítomnosti a upozorní na povinnost stanovenou zákonem. Seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence. Provede zápis z pohovoru, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem žáka. Zákonný zástupce žáka zápis podepíše a obdrží kopii zápisu. Do 6 neomluvených hodin – důtka třídního učitele.

Při počtu neomluvených hodin nad 6-12 svolá ředitel školy výchovnou komisi, které se účastní ředitel školy, zákonný zástupce žáka, třídní učitel a výchovný poradce či metodik prevence. Pozvání zákonných zástupců žáka na jednání se provádí doporučeným dopisem. O průběhu jednání se provede zápis, který zúčastněné osoby podepíší.

Od 6-12 neomluvených hodin – důtka ředitele školy.

V případě, že neomluvená absence žáka přesáhne 12 hodin, ředitel školy bezodkladně pošle oznámení o pokračujícím záškoláctví s náležitou dokumentací příslušnému orgánu sociálně právní ochrany dětí. Tato ohlašovací povinnost vychází z platné právní úpravy.

Nad 12 neomluvených hodin – II. stupeň z chování

Nad 25 neomluvených hodin – III. stupeň z chování, ohlašovací povinnost na Policii ČR.

Postup školy při krádeži a vandalismu

Krádeže, zejména mobilních telefonů, a ničení školního majetku, jsou nejčastějšími formami protiprávního jednání, se kterými se lze v prostředí škol setkat.

Škola informuje zákonné zástupce žáka, žáků.

Jak postupovat preventivně proti krádežím

Krádeže jsou protiprávním jednáním, a jakmile se škola o takovém jednání dozví, bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, nebo doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil. Nošení cenných věcí (zejména věcí malých rozměrů) do školy je rizikové chování, které může vést k jejich odcizení.

Škola žákům doporučuje cenné věci, které nesouvisí s vyučováním a vzděláváním do školy nenosit, případně je mohou odkládat na místa k tomu určená, např. u třídního učitele.

Pedagogové vedou žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem

O události pořídít záznam na základě výpovědi poškozeného. Věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost. V případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení.

Jak postupovat preventivně proti vandalismu

Každý je odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil, a proto po něm bude škola požadovat náhradu, jestliže škodu způsobil úmyslně nebo z nedbalosti. V poučeních o bezpečnosti a ochraně zdraví je třeba se problematice vzniklých škod věnovat a žáky opakovaně upozorňovat na jednání, které k poškození majetku vede a jak se takovému jednání vyhnout.

Jak postupovat při vzniku škody

Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka. V případě, že viníka škola zná, bude na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody. V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

Postup školy při výskytu nebo užití alkoholu ve škole

Prodej nebo podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let je v ČR zakázáno. Zakázáno je rovněž osobám mladším 18 let alkohol nabízet, anebo je v konzumaci alkoholu podporovat.

- Školním řádem škola stanovuje zákaz užívání alkoholu v prostorách školy v době školního vyučování i na všech akcích školou pořádaných.
- Podávání alkoholických nápojů osobám mladším 18 let může být trestním činem nebo přestupkem.

Konzumace alkoholu ve škole

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci alkoholu v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.

- Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy: O události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho má alkohol), který založí školní metodik prevence do své agendy a vyrozumí vedení školy.
- V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně-právní ochrany dítěte obce s rozšířenou působností vyžadovat pomoc.
- Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval alkohol ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky.
- Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obecního úřadu obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola potřebné informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- Z konzumace alkoholu ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Za nebezpečné a protiprávní jednání je rovněž považováno navádění jiných žáků k užívání alkoholických nápojů.
- V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost alkoholu (dechová zkouška), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce nebo zletilého žáka s orientačním testováním žáka na přítomnost alkoholu. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem jako uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.
- Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem alkoholu, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Nález alkoholu ve škole

V případě, kdy pracovníci školy **naleznou v prostorách školy alkohol**, postupují takto:

- tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury
- nálezu ihned uvědomí vedení školy
- nalezenou tekutinu uloží u vedení školy pro případ usvědčujícího důkazu
- zpracují stručný záznam o události

V případě, kdy pracovníci školy **zadrží u některého žáka alkohol**, postupují takto:

- zabavenou tekutinu nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury
- nálezu ihned uvědomí vedení školy
- nálezu sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nálezu a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomna ředitelka školy nebo její zástupkyně. Zápis záznamu založí školní metodik prevence do své agendy.
- nálezu vyrozumí zákonného zástupce žáka, a v případě, že se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, i orgán sociálně-právní ochrany dítěte, kterým je obecní úřad obce s rozšířenou působností
- v případě podezření, že alkohol obsahuje i jiné příměsi a byl nalezen u žáka, který se jím intoxikoval, předají zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři

Postup školy při výskytu a konzumaci tabákových výrobků, včetně nových tabákových výrobků (výrobky určené ke kouření a nikotinové sáčky) ve škole

Ve vnitřních i vnějších prostorách všech typů škol je zakázáno kouřit. Kouřit zde nesmějí žádné osoby a není možné ani zřizovat kuřárny nebo místa pro kouření vyhrazená.

- Prostory školy jsou označeny viditelným textem doplněným grafickou značkou zákazu kouření. Takto jsou označeny vnitřní i vnější prostory.
- Kouření v prostorách školy je zakázáno pod sankcemi uvedenými ve vyhlášce o základním vzdělání.

Konzumace tabákových výrobků ve škole

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci tabákových výrobků v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- Tabákový výrobek je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- Pedagogický pracovník dále postupuje podle školního řádu školy: o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, (zejména odkud, od koho má tabákový výrobek).
- V případě porušení zákazu kouření informuje třídní učitel zákonného zástupce nezletilého žáka.
- V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se jednání opakuje, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností. Škola může od orgánu sociálně právní ochrany obce vyžadovat pomoc.
- Z konzumace tabákových výrobků ve škole je třeba vyvodit sankce stanovení školní řádem: napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele, důtka ředitele školy.

Postup školy při výskytu, užití nebo distribuce OPL

(OPL – omamné a psychotropní látky)

Omamné a psychotropní látky

Zakázána je výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.

- Školním řádem škola stanovuje zákaz užívání OPL a jejich distribuci a přechovávání. Současně stanovuje zákaz vstupu do školy pod jejich vlivem. Školním řádem stanovuje rovněž tyto sankce za porušení zákazu: napomenutí třídního učitele, důtka třídního učitele, důtka ředitele školy. Porušení zákazu bude vždy projednáváno na pedagogické radě za účelem hodnocení klasifikace chování žáka.
- Ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestný čin nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle §187 a 188 a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, se sám vystavuje trestnímu stíhání. Překazit takový čin lze tím, že ho včas oznámí orgánům Policie ČR.

Konzumace OPL ve škole

- V případě, kdy je žák přistižen při konzumaci OPL v prostorách školy nebo v době školního vyučování, či v rámci akcí školou pořádaných, je primárně nutné mu v další konzumaci zabránit.
- Návykovou látku je třeba žákovi odebrat a zajistit ji, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- Podle závažnosti momentálního stavu žáka, případně dalších okolností, pedagogický pracovník posoudí, jestli mu nehrozí nějaké nebezpečí.
- V případě, kdy je žák pod vlivem OPL do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, zajistí škola nezbytnou pomoc a péči a volá lékařskou službu první pomoci.
- Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagogický pracovník podle školního řádu školy. Především ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy.
- V případě, že žák není schopen pokračovat ve vyučování, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.

- V případě, že žák není schopen dbát pokynů zaměstnanců školy, vyrozumí škola ihned zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl, protože není zdravotně způsobilý k pobytu ve škole.
- Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně právní ochrany a vyčká jeho pokynů. Škola může od orgánu sociálně právní ochrany vyžadovat pomoc.
- Zákonnému zástupci ohlásí škola skutečnost, že žák konzumoval OPL ve škole i v případě, kdy je žák schopen výuky (dbát pokynů pracovníků školy).
- Současně splní oznamovací povinnost k orgánu sociálně právní ochrany dítěte. Oznamovacím místem je příslušný odbor obce s rozšířenou působností podle místa bydliště dítěte.
- V případě uživatele zájmu nebo zájmu jeho zákonných zástupců, poskytne škola informace o možnostech odborné pomoci při řešení takové situace.
- Z konzumace OPL ve škole je třeba vyvodit sankce stanovené školním řádem. Nicméně je nutné rozlišovat distributora od uživatele. Uživatel je nebezpečný pouze sobě, distributor všem. **Distribuce je trestným činem, užívání OPL je porušením školního řádu.**
- Navádění jiných žáků k užívání návykových látek je považováno rovněž za nebezpečné a protiprávní jednání.
- V případě podezření na intoxikaci žáka může pedagogický pracovník provést orientační test na přítomnost OPL (zkouška ze slin), ale pouze na základě předem získaného souhlasu zákonného zástupce, res. žáka staršího 18 let s orientačním testováním žáka na přítomnost OPL. Pokud je výsledek testu pozitivní, postupuje pedagogický pracovník obdobným postupem, jako je uvedeno od bodu 3. O události sepíše pedagogický pracovník stručný záznam s vyjádřením žáka.
- Obdobný postup zvolí pedagogický pracovník i v případě příchodu žáka do školy pod vlivem OPL, resp. kdy nelze prokázat, že se žák intoxikoval ve škole.

Distribuce OPL ve škole

- Distribuce OPL je v České republice považována za protiprávní jednání. Je proto zakázána a může být kvalifikována jako trestný čin. Množství, které žák distribuuje, není nijak rozhodující.
- Přechovávání OPL je také vždy protiprávním jednáním. Množství, které u sebe žák v danou chvíli má, je rozhodující pro to, aby toto protiprávní jednání bylo blíže specifikováno buď jako přestupek nebo v případě množství většího než malého jako trestný čin, ale toto množství nemusí mít žádný vliv na kázeňský postih, který je stanovený školním řádem.
- Jestliže má pracovník školy důvodné podezření, že ve škole došlo k distribuci OPL, musí o této skutečnosti škola vždy vyrozumět místně příslušné oddělení Policie ČR, protože se jedná o podezření ze spáchání trestného činu.
- Jestliže se tohoto jednání dopustila osoba mladší 18 let nebo bylo namířeno proti osobě mladší 18 let, vyrozumí škola také zákonného zástupce a orgán sociálně právní ochrany obce s rozšířenou působností.
- Pokud v rámci tohoto podezření zajistí pracovníci školy nějakou látku, postupují způsobem popsaným níže.

Nález OPL ve škole

V případě, kdy pracovníci školy naleznou v prostorách školy látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- Látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- O nález ihned uvědomí vedení školy.
- Za přítomnosti dalšího pracovníka školy vloží látku do obálky, napíše datum, čas a místo nález. Obálku přelepí, přelep se opatří razítkem školy a svým podpisem a uschovají ji do školního trezoru.
- O nález vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky.

V případě, kdy pracovníci školy zadrží u některého žáka látku, kterou považují za omamnou nebo psychotropní, postupují takto:

- Zabavenou látku nepodrobují žádnému testu ke zjištění její chemické struktury.
- O nálezů ihned uvědomí vedení školy.
- O nálezů sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka, u kterého byla látka nalezena, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byla látka nalezena (nebo který látku odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pracovník tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomna ředitelka školy nebo její zástupkyně.
- O nálezů vyrozumí Policii ČR, která provede identifikaci a zajištění podezřelé látky a informuje zákonného zástupce žáka.
- V případě, že je látka nalezena u žáka, který se jí intoxikoval, předají látku zajištěnou výše uvedeným postupem přivolanému lékaři. Může to usnadnit léčbu, neboť u řady jevů jsou známy protijedy. Další postup nutný k identifikaci látky pak zajistí Policie ČR.

V případě, kdy pracovníci školy mají podezření, že některý z žáků má nějakou OPL u sebe, postupují takto:

- Jedná se o podezření ze spáchání trestného činu nebo přestupku, a proto řešení této situace spadá do kompetence Policie ČR.
- Bezodkladně vyrozumí Policii ČR, zkonzultují s ní další postup a informují zákonného zástupce žáka.
- Žáka izolují od ostatních a do příjezdu Policie ČR je nutné mít ho pod dohledem. U žáka v žádném případě neprovádějí osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věci.

Příklady zařazovaných témat

Témata preventivní výchovy v rámci ostatních předmětů:

ČJ (Český jazyk)

- pozitivní vzory hrdinů z četby
- úvahy o životě
- hledání životních cílů
- mezilidské vztahy

D (Dějepis)

- pozitivní vzory osobností, zákony a lidé

Z (Zeměpis)

- výskyt a pěstování drog
- lidské rasy
- ohniska národnostních konfliktů

P (Přírodopis)

- lidské tělo
- sexuální výchova
- zdravé životní návyky
- účinky návykových látek na organismus
- vývoj člověka

CH (Chemie)

- vznik, výroba a účinky návykových látek a jejich vliv na člověka

VV (Výtvarná výchova)

- tematické práce k drogám
- tematické práce k estetickému prostředí
- tematické práce k lidským vztahům
- tematické práce ke zdravému životnímu stylu

TV (Tělesná výchova)

- zdravý způsob života
- relaxace
- duševní hygiena
- výchova ke sportu

OV (Občanská výchova), VKZ (Výchova ke zdraví)

- kamarádství a jeho význam
- poznávání jiných
- vztahy mezi lidmi
- nebezpečí od cizích lidí
- ochrana před úrazy

Příklady modelových situací:

- dostal jsem špatnou známku, bojím se jít domů
- rodiče mají raději mladšího sourozence
- nemohu jít ven, musím uklízet svůj pokoj
- kamarád mě přemlouvá k vypití láhve vína, házení kamenů na auta, ukradení sladkostí v obchodě, vylezení na skálu, výrobě petardy, krádeži peněz rodičům,...

Vyhodnocení preventivní strategie

- zhodnotit klima ve škole
- zhodnotit kázeň, případně prospěch žáků
- zhodnotit posun v postojích a hodnotách dětí
- zhodnotit výskyt rizikového chování ve škole

Závěr

PP je součástí výchovy a vzdělávání žáků po celou dobu povinné školní docházky. Účastní se ho učitelé, žáci, zákonní zástupci - rodiče, odborníci. Jeho efektivitu je mnohdy možno zjistit, až žáci opustí školu a dokáží, že se umí uplatnit v konkurenční společnosti svých vrstevníků. Každý žák má jiné životní zkušenosti, působí a platí na něho něco jiného.

Program je sestaven na základě dobrých znalostí místních podmínek a na skutečné potřeby školy.

Naší snahou a přáním je co nejvíce žáků vybavit schopností, vůlí a rozumovými předpoklady ubránit se negativním psychologickým vlivům a nátlakům nejrůznějších part, sekt i jednotlivců, všem návykovým látkám a rizikovému chování v celé šíři.

SPOLEČNÝM HLEDÁNÍM VEDEME ŽÁKY, ŽE SE RŮZNÉ PROBLÉMY DAJÍ ŘEŠIT.

Datum: 20. 8. 2024

Zpracovala: Bc. Taťána Mohelníková

